Care for Work

LLP-LDV-TOI-09-0459

PRZEWODNIK DOTYCZĄCY ADAPTACJI KOMPETENCJI DO NOWYCH ŹRÓDEŁ ZATRUDNIENIA

DG Istruzione e cultura

Programma di apprendimento permanente

PRZEWODNIK DOTYCZĄCY ADAPTACJI KOMPETENCJI DO NOWYCH ŹRÓDEŁ ZATRUDNIENIA

KROKI JAKIE NALEŻY PODJĄĆ, ABY POMÓC PRACOWNIKOM PRZYSTOSOWAĆ KOMPETENCJE I UMIEJĘTNOŚCI

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie
1.1 Cel przewodnika
1.2 Beneficjenci
1.3 Jak korzystać z przewodnika
2. Profil kariery
3. Wiedza oraz umiejętności niezbędne do opieki nad niepełnosprawnymi
3.1 Źródła wiedzy o niepełnosprawności
- Źródła międzynarodowe (WHO, CDC, ECDC)
- Źródła krajowe
- Lista organizacji szkoleniowych

3.2 Aspekty praktyczne
3.2.1 Podstawowe czynności życia codziennego
3.2.2 Ćwiczenia fizyczne
3.2.3 Aspekty psycho-społeczne niepełnosprawności nabytej
3.2.4 Komunikacja
3.2.5 Dbanie o siebie
4. Gdzie znaleźć wiedzę na temat przystosowania kompetencji i umiejętności
4.1 Bułgaria
4.2 Włochy
4.3 Polska
4.4 Hiszpania
4.5 Wielka Brytania
5. Glosariusz
6. Kontakt

1. Wprowadzenie

1.1 Cel przewodnika

- Celem przewodnika jest pomoc pracownikom sektora usług opieki i/lub osobom bezrobotnym w zidentyfikowaniu i zdobyciu lub przystosowaniu wiedzy oraz umiejętności w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi.

Pzewodnik pomoże ci:

- Zdobyć wiedzę o źródłach wiedzy na temat niepełnosprawności
- Zrozumieć w jaki sposób możesz podnieść swoje kwalifikacje w zakresie opieki nad niepełnosprawnymi
- Nauczyć się jak radzić sobie z praktycznymi aspektami codziennego życia osób niepełnosprawnych
- Zdobyć nowe źródło zatrudnienia

1.2 Beneficjenci

- Beneficjentami projektu są:
  - Pracownicy oraz osoby bezrobotne, które chcą podnieść swoje kwalifikacje

1.3 Jak korzystać z przewodnika

- Możesz przeczytać wszystkie sekcje przewodnika a następnie możesz wrócić do:
  - sekcji, które były dla ciebie nowe
  - zagadnień, które cię zainteresowały
  - odniesień i źródeł wiedzy na temat niepełnosprawności w sekcji 3
  - listy organizacji szkolących w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi

2. Opiekun- profil kariery

- Obecnie nie istnieją wspólne ramy kwalifikacji dla sektora usług opieki w UE.
- Opiekunem może być zarówno osoba wykwalifikowana jak i bez kwalifikacji.
- Jeśli opiekujesz się osobą niepełnosprawną w twojej rodzinie, jesteś opiekunem niewykwalifikowanym.
- Jednakże wykonujesz te same zadania co osoba wykwalifikowana, a twoje doświadczenie staje się twoimi kwalifikacjami.
- Wykwalifikowani jak i niewykwalifikowani opiekunowie pracują przez kilka lub 24 godziny dziennie.
- Nie ma limitu wieku dla opiekunów.
- Nie ma obowiązujących wymagań do bycia opiekunem w domu.
- Mogą być wymagane kwalifikacje do pracy w instytucji opieki. Sprawdź tę informację w wydziale zdrowia lokalnego urzędu, lub przeczytaj w sekcji poświęconej narodowym zasobom dla opiekunów tego przewodnika.

3. Wiedza i umiejętności niezbędne do opieki nad niepełnosprawnymi

Poniżej przedstawiono użyteczne linki oraz odniesienia w różnych krajach dotyczące sektora usług opieki.

Poniższe zasoby koncentrują się głównie na sieciach zawodowych/stowarzyszeniach, zasobach edukacyjnych, organizacjach wspomagających, które pomagają opiekunom w codziennym życiu.

Źródła międzynarodowe

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) kieruje i koordynuje naczelnymi instytucjami zdrowia w ONZ. Jest odpowiedzialna za przywództwo w globalnych kwestiach dotyczących zdrowia, agendę badań dotyczących zdrowia, ustanawianie norm i standardów, wsparcie techniczne dla krajów oraz monitorowanie i ocenę trendów (www.who.org).
Szczegółowe treści są dostępne w http://www.who.int/topics/disabilities/en/

Misją **Centrów Zwalczania i Zapobiegania Chorób** jest współpraca w celu stworzenia ekspertyz, gromadzenia informacji oraz narzędzi wykorzystywanych do ochrony zdrowia – poprzez promocję, zapobieganie chorobom, niepełnosprawności oraz gotowość na zagrożenia związane ze zdrowiem (www.cdc.gov).
Szczegółowe treści są dostępne w www.cdc.gov/ncbddd/disabilityandhealth/index.html

Źródła krajowe

BUŁGARIA
• http://forum.sliven.net/index.php?topic=3361.60 (Portal informacyjne dla ludzi z niepełnosprawnością w języku bułgarskim)
• http://www.public-consultbg.org/bg/archives/398 (Portal publiczny w zakresie doradztwa dla ludzi z niepełnosprawnością w języku bułgarskim)
• http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=22&a1=537&a2=541 (Usługi socjalne dla ludzi z niepełnosprawnością w języku bułgarskim)
• http://www.network-hv.org/ (Krajowa sieć dla ludzi z niepełnosprawnością w języku bułgarskim)
• http://sgr.hit.bg/ (Strona informacyjna nt. wsparcia socjalnego dla ludzi z niepełnosprawnością w języku bułgarskim)

POLSKA
• www.bezbarier.pl
• www.niepelnosprawni.gov.pl
• www.niepelnosprawni.pl

HISZPANIA
• http://www.sercuidador.org/ (Strona Czerwonego Krzyża adresowana do opiekunów)
• http://www.ceapat.org/ceapat_01/el_ceapat/index.htm (CEAPAT: Krajowe Centrum na Rzecz Samodzielności i Pomocy Technicznej adresowane do osób niepełnosprawnych oraz starszych)
• http://www.facebook.com/pages/La-br%C3%BAjula-del-cuidador/190051647690762 (Strona Facebooka opracowana przez Raula Cordobę, autora " The Carer Compass", gdzie można znaleźć i wymieniać komentarze)
• http://www.fundacioncaser.es/fundacion/export/sites/www.fundacioncaser.es/es/_documentos/estudio-cuidadores-profesionales.pdf (Raport Krajowy na temat szkoleń i zatrudnienia w sektorze zdrowia)
• http://sid.usal.es/leyes/discapacidad.aspx (Prawodawstwo dotyczące niepełnosprawności w Hiszpanii)
• http://www.sercuidador.es/pdf/guia_autocuidado.pdf (Przewodnik dla opiekunów)
• http://www.fundacioncaser.es/fundacion/opencms/es/Actividades/Documentos/EstudioDependencia/index.html (Raport dotyczący osób zależnych w Hiszpanii: osób niepełnosprawnych, starszych, etc)
• http://www.accesible.es/somos.htm (Strona dla osób niepełnosprawnych (w tym program wsparcia, prawodawstwo,

etc)
• http://inico.usal.es/adu/ (Program zrzeszający uniwersytety pracujące w sektorze zdrowia)
• http://www.fundacioncaser.es/sites/default/files/20110201_002.pdf (Raport fundacji Caser dotyczący możliwości zatrudnienia dla zawodowych opiekunów)

WIELKA BRYTANIA
• www.carersuk.org
• http://www.nhs.uk/Livewell/Backpain/Pages/Backpainhome.aspx
• www.direct.gov.uk
• http://www.dlf.org.uk/

WŁOCHY
www.operatoresociosanitario.net (strona z informacjami na temat zawodu pod nazwą operator socjo-sanitarny pracujący w sektorze usług zdrowotnych)
www.salute.gov.it/pubblicazioni/ppRicercaSemplicePubblicazioni.jsp?label=pubb (minsterialna strona z informacjami nt. prawa i inicjatyw włoskiego odpowiednika NFZ)
www.iss.it/form/index.php?lang=1 (strona Krajowego Instytutu Zdrowia, głównego organu technicznego i naukowego zajmującego się zdrowiem we Włoszech. Jej działania obejmują badania, kontrolę, szkolenia i konsultacje w interesie ochrony zdrowia publicznego)
www.disabili.com/lavoro (portal informacyjny na osób niepełnosprawnych)
www.superabile.it/web/it/CANALI_TEMATICI/Ausili/index.html (portal informacyjny dot. narzędzi technicznych dla osób niepełnosprawnych w języku włoskim)
www.disabilitaacquisita.it/index/index/cause-della-disabilita-acquisita_25-02-2010.htm (portal informacyjny w języku włoskim dla osób niepełnosprawnych)
http://who.int/classifications/icf/en (strona WHO - Światowej Organizacji Zdrowia, lidera w kwestiach zdrowia na świecie, poświęcona Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonalności.

3.2 Aspekty praktyczne

3.2.1 PODSTAWOWE CZYNNOŚCI ŻYCIA CODZIENNEGO

- Jako opiekun musisz nauczyć się jak wykonywać i wspierać niepełnosprawnego w życiu codziennym, jednocześnie zachowując jego autonomię.
- Codzienne czynności obejmują ubieranie się, rozbieranie, karmienie, higienę osobistą.
- Nauczysz się podstawowych pojęć, niezbędnych kroków oraz poznasz dostępne zasoby.

3.2.1 ĆWICZENIA FIZYCZNE

- Osoby z nabytą niepełnosprawnością mają prawo do realizacji swoich potrzeb w zakresie ćwiczeń fizycznych odpowiednich dla ich stanu.
- Ćwiczenia spełniają wiele celów w zakresie zdrowia, rehabilitacji, a nawet sportu zawodowego.
-

3.2.3 ASPEKTY PSYCHO-SPOŁECZNE NABYTEJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W pracy opiekuna ważne jest:

- Poznanie psychologicznych oraz społecznych efektów niepełnosprawności pacjenta, jego rodziny;
- Poznanie właściwych zachowań ułatwiających zaakceptowanie niepełnosprawności;
- Poznanie różnych stopni niepełnosprawności i związanych z nimi indywidualnych potrzeb z poszanowaniem godności i indywidualizmu osoby niepełnosprawnej.

3.2.4 KOMUNIKACJA

- Komunikacja to główny sposób rozwoju funkcji społecznych człowieka
- Odbywa się nie tylko poprzez język mówiony, ale także poprzez sygnały odnoszące się do ekspresji twarzy, postawy, ruchu oczu i ciała
- Ograniczenia sensoryczne oraz motoryczne mogą zmienić możliwości ekspresji osoby niepełnosprawnej
- Ważne jest, aby zrozumieć jak należy radzić sobie z różnymi rodzajami komunikacji osoby niepełnosprawnej
- Korzystną strategią jest wykorzystywanie specjalnych narzędzi ułatwiających komunikację: pomocy wykorzystujących współczesną technikę

3.2.5 DBANIE O SIEBIE

- Należy podnosić świadomość opiekuna w kwestii ryzyka psycho-społecznego związanego z pracą
- Podstawowe problem to stress oraz syndrom wypalenia
- Opiekun powinien odróżniać stres i syndrom wypalenia
- Należy poznać praktyczne sposoby oraz strategie chroniące przed powyższymi objawami, poznać ich przyczyny i sposoby radzenia sobie z nimi

4. Gdzie znaleźć wiedzę na temat przystosowania kompetencji i umiejętności

4.1 Możliwości zatrudnienia dla opiekunów – BUŁGARIA

- **SEKTOR PUBLICZNY**

  Projekt "Usługi społeczne jako nowe zatrudnienie" (SANE),Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

  W ramach programu opiekunowie są zatrudniani przez Agencję Zatrudnienia i opłacani z budżetu Państwa za każdego zatrudnionego bezrobotnego.

Министерство на труда и социалната политика
Агенция по заетостта

- **Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenia:**

  "Stowarzyszenie Samarytanin", którego misją jest praca na rzecz dzieci, młodzieży, osób starszych, rodzin zagrożonych w Starej Zagorze poprzez realizację działań i usług; takich jak profesjonalna opieka.

САМАРЯНИ

- **INNE:**

  - Publiczne i prywatne centra dla osób niepełnosprawnych
  - Biura zatrudnienia
  - Organizacje dla osób niepełnosprawnych
  - Samozatrudnienie

4.2 Możliwości zatrudnienia dla opiekunów – WŁOCHY

- **PUBLICZNE OŚRODKI ZDROWIA**

  - Oferują możliwości opieki w szpitalach publicznych. Zapewniają intensywną opiekę oraz rehabilitację, a także opiekę w domach, dzienne centra dla osób niepełnosprawnych.

- Gminy: Zapewniają pomoc (społeczną i edukacyjną, ale nie sanitarną).
- INAIL - (Narodowy Instytut Ochrony przed wypadkami w pracy)
- CPI (Usługi Zatrudnienia Publicznego)
- Włoski Czerwony Krzyż- publiczne stowarzyszenie pozarządowe pomiędzy rodzinami/osobami niepełnosprawnymi a opiekunami.

CROCE ROSSA ITALIANA

INAIL
ISTITUTO NAZIONALE PER L'ASSICURAZIONE CONTRO GLI INFORTUNI SUL LAVORO

- **SEKTOR PRYWATNY**

- Współpraca społeczna
- Wolontariat lub stowarzyszenia non-profitons
- Irccs – Badania naukowe, pomoc i instytuty opieki
- Prywatne Centra Rehabilitacyjne

FONDAZIONE SANTA LUCIA
ISTITUTO DI RICOVERO E CURA A CARATTERE SCIENTIFICO
Ospedale di rilievo nazionale e di alta specializzazione per la riabilitazione neuromotoria

- **SAMOZATRUDNIENIE**

We Włoszech wprowadzono niedawno nowy zawód zwany "badanti" (opiekunowie). Zapewniają oni opiekę oraz pomoc dla osób niepełnosprawnych poprzez umowę na zlecenie pracy w domach pacjentów.

- **SEKTOR EDUKACYJNY (pomoc ciągła lub doraźna)**

- Szkoły publiczne lub prywatne
- Centra szkoleniowe

- **INNE**

- Trybunały
- Agencje Turystyczne
- Centra Doradcze w zakresie Opieki

4.3 Możliwości zatrudnienia dla opiekunów – POLSKA

CENTRUM REHABILITACJI I KOSMETOLOGII

- **Łódź, Polska**
- **Wymagania**
  Wykształcenie zawodowe lub magisterskie w zakresie rehabilitacji
  Doświadczenie: brak
- **Kontakt**
  www : www.crik.pl
  e-mail : info@info.wsinf.edu.pl
  tel: 0048 42 2750193
- **Ogólny opis stanowiska**
  Opiekunowie osób z nabytą niepełnosprawnością

CENTRUM MEDYCZNE – SZPITAL W GŁOWNIE
Głowno, Polska

- **Wymagania**
  Wykształcenie zawodowe lub magisterskie w zakresie rehabilitacji
  Doświadczenie: brak
- **Kontakt**
  www : http://www.szpital-glowno.wsinf.edu.pl/
  e-mail : szpital-glowno@wsinf.edu.pl
  tel: 0048 42 719 6456
- **Ogólny opis stanowiska**
  Opiekunowie osób z nabytą niepełnosprawnością

CENTRUM SPORTU I REKREACJI - ANGELICA

- **Łódź, Poland**
- **Wymagania**
  Wykształcenie zawodowe lub magisterskie w zakresie rehabilitacji
  Doświadczenie: brak
- **Kontakt**
- *www : http://osir.wsinf.edu.pl/*
  e-mail : osir@wsinf.edu.pl
  tel: 0048 42 2750182
- **Ogólny opis stanowiska**
  Opiekunowie osób z nabytą niepełnosprawnością

4.4 Możliwości zatrudnienia dla opiekunów - HISZPANIA

SEKTOR PUBLICZNY:

Sektor publiczny jest głównym źródłem zatrudnienia, zwłaszcza po wprowadzeniu ustawy z 2006 roku.

Sektor publiczny promuje także szkolenia opiekunów na wszystkich poziomach.

Bliższe szczegóły można poznać w biurach zatrudnienia lub urzędach gmin/miast.

SEKTOR PRYWATNY:

W ostatnich latach wzrosła liczba firm oferujących pomoc w opiece nad osobami niepełnosprawnymi.

Profesjonalna opieka zdrowotna jest podstawą opieki społecznej w Hiszpanii, nawet podczas kryzysu.

Aby poznać firmy oferujące usługi opieki można skorzystać z bazy danych np. DIRCE.

SAMOZATRUDNIENIE :

Samozatrudnienie jako opiekun osoby niepełnosprawnej jest często wybierane przez imigrantów.

Aby uzyskać niezbędne kwalifikacje należy przejść odpowiednie szkolenie zakończone egzaminem i uzyskaniem certyfikatu.

Więcej informacji o możliwościach zatrudnienia w Hiszpanii:
http://www.fundacioncaser.es/sites/default/files/20110201_002.pdf

4.5 Możliwości zatrudnienia dla opiekunów – WLK. BRYTANIA

- **JobCentrePlus:**
  Dobry start do szukania pracy przez bezrobotnych.
  Posiada skomputeryzowany system ułatwiający szukanie pracy w danym regionie i zawodzie.
  Można otrzymać informacje dotycząca szkoleń.

  Odwiedź:
  http://los.direct.gov.uk/default.aspx?type=1&lang=en

- **Edukacja:**
  Jeśli chcesz zostać wykwalifikowanym opiekunem, powinieneś zdobyć odpowiednie wykształcenie w zależności od doświadczenia i kwalifikacji. Skontaktuj się z lokalnymi szkołami zawodowymi i sprawdź czy prowadzą podobne kursy. Kursy oparte są w dużym stopniu na doświadczeniu zawodowym .

  Na poniższych stronach znajdziesz porady oraz informacje dotyczące niezbędnych kwalifikacji:
  http://www.nvq-care-training.co.uk/index.php
  https://nextstep.direct.gov.uk/Pages/Home.aspx
  http://www.cityandguilds.com/uk-home.html

- **Prywatne agencje:**
  Usługi opieki w Wlk. Brytanii dostarczane są w większości poprzez prywatne agencje i do nich należy bezpośrednio aplikować. Poniżej kilka przykładów::

  Sunshine Care prywatna agencja dostarczajaca usługi opieki w Plymouth, Cornwall, Devon, Somerset, Bristol, Dorset i Wiltshire. Szkolą nowych pracowników.
  Tel : 01752 242454 email: enquiries@sunshinecare.co.uk
  www.sunshinecare.co.uk

  Prestige Nursing to niezależna agencja opieki posiadajaca 32 oddziałów w kraju dostarczająca usługi opiekiw domach, szpitalach, domach opieki itp. Prowadzą pełne kursy przygotowawcze dla niedoświadczonych opiekunów, oraz kursy doskonalące. Pomagają także w znalezieniu zatrudnienia poprzez swoją strone internetową i lokalne oddzialy.

  Tel: 08000 237 222 email: info@prestige-nursing.co.uk www.prestigenursing.co.uk

- **Stowarzyszenie Opieki Domowej w Wielkiej Brytanii (UKHCA):**
  Tel: 020 8288 5291
  email: media@ukhca.co.uk
  www: www.ukhca.co.uk

  UKHCA jest narodowym stowarzyszeniem zawodowym reprezentującym organizacje opieki, w tym te dostarczające usługi w domu pacjenta. Posiadają stronę www ułatwiającą poszukiwanie pracy w sektorze opieki:
  https://www.carejobfinder.org

5. Glosariusz

NABYTA NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ: Nabyta niepełnosprawność to trwały stan nabyty na skutek choroby lub wypadku. Stan może być stabilny, wymagający jedynie wstępnego przystosowania lub może być pogarszający się w czasie.

CHRONICZNOŚĆ: Jest to choroba, która trwa; zakłada się, że jest to choroba długotrwała, nieunikniona i nie dająca się zmienić. Wynikiem może być zaniechanie rehabilitacji i unikanie kontaktów społecznych.

ADRESAT BEZPOŚREDNI: Osoby, grupy lub organizacje, na które interwencja ma bezpośredni wpływ.(*Means* Glossary, 1999, 39; *C. Bezzi* Glossary, www.valutazione.it). Grupa, dla dobra której powstał projekt, bliski związek z wpływem i odniesieniem.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ: Choroba, kontuzja lub stan, który utrudnia lub uniemożliwia wykonywanie czynności wykonywanych przez innych ludzi (na podstawie Cambridge Advanced Learner's Dictionary).

Na podstawie Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (Światowa Organizacja Zdrowia, 2001) niepełnosprawność jest ograniczeniem wykonywania niektórych działań oraz uczestnictwa we wspólnocie. Niepełnosprawność odnosi się do niepełnosprawności fizycznej i umysłowej.

Zgodnie z modelem medycznym: Niepełnosprawność to ograniczenie lub brak możliwości wykonywania czynności w sposób uważany za normalny dla człowieka. Zgodnie z modelem społecznym: Niepełnosprawność to utrata lub ograniczenie możliwość uczestnictwa w normalnym życiu wspólnoty na równym poziomie z innymi ze względu na bariery fizyczne lub społeczne.

OPIEKUN: Słowo "opiekun" odnosi się zwykle do pracujących bez wynagrodzenia najbliższych lub przyjaciół osoby niepełnosprawnej, którzy pomagają jej w wykonywaniu codziennych czynności..

Jednak opiekunem może być także osoba zatrudniona, której obowiązkami zawodowymi jest opieka nad niepełnosprawnym.

Czasami używa się także terminów „wolontariusz" lub „opiekun nieformalny", ale te terminy są krytykowane przez opiekunów, ponieważ są postrzegane jako zwalczające duży wpływ jaki opieka ma na życie pacjenta, brak realistycznych alternatyw, stopień opieki wymaganej od opiekuna.

Ostatnio, w Wielkiej Brytanii definiuje się opiekunów jako osoby, które "dostarczają niepłatne usługi opieki zajmując się chorymi lub niepełnosprawnymi członkami rodzin, przyjaciółmi lub partnerami". Dorośli, którzy są opiekunami zarówno swoich dzieci jak i rodziców nazywani są pokoleniem kanapkowym.

Według ogólnej definicji opiekun to osoba odpowiedzialna za opiekę nad osobą chorą psychicznie lub niepełnosprawna fizycznie na skutek choroby lub starości. Aby lepiej zrozumieć rolę opiekuna zdefiniowano następujące odniesienia:

Opiekunem jesteś jeśli:

- Opiekujesz się kimś, kto jest cierpi na chorobę przewlekłą.
- Zarządzasz podawaniem leków lub rozmawiasz z lekarzem i pielęgniarkami w czyimś imieniu.
- Pomagasz komuś choremu w kąpieli I ubieraniu się.
- Dbasz o jego posiłki, rachunki i inne rzeczy, którymi nie może zająć się samodzielnie.

(na podstawie Wikipedii)

ICF: Międzynarodowa klasyfikacja funkcjonowania, niepełnosprawności i zdrowia opisuje wszystkie składniki zdrowia i związanych z nim aspektów. Można ją podzielić na dwie części:

• ***Funkcjonowanie i niepełnosprawności,*** *która obejmuje*:

o *Funkcje ciała*

o *Działania i uczestnictwo*

• ***Czynniki kontekstualne,*** *które obejmują:*
o *czynniki środowiskowe*
o Czynniki indywidualne
"Składniki *funkcjonowania i niepełnosprawności* mogą zostać wykorzystane na dwa sposoby: z jednej strony, mogą wyrażać problem (np. ograniczenia) wynikające z niepełnosprawności; z drugiej strony mogą wyrażać nieproblematyczne aspekty zdrowotne, wynikające z funkcjonowania"(WHO - ICF, 2001).
Funkcje ciała powinny byc rozpatrywane równoważnie: na przykład, funkcja ciała związana ze zmysłami np. wzrok, ma skorelowaną strukturę powiązaną z funkcjami oka. Niepełnosprawność może być czasowa lub trwała, sama w sobie nie jest chorobą.
Aktywność i uczestnictwo mogą być opisane jako zdolność i możliwość: pierwsza opisuje zdolność zaś druga, możliwość wykonania działania.
Czynniki środowiskowe obejmują czynniki bliskie osobie oraz te dalsze, związane ze społeczeństwem.
Czynniki indywidualne nie są sklasyfikowane w ICF ze względu na szeroką różnorodność społeczną i kulturową z nimi związaną.
ICT: Nie ma jednolitej definicji ICT: może być definiowane jako zarządzanie informacją poprzez technologię i wsparcie technologiczne. Celem ICT jest gromadzenie, ochrona, transmisja i odzyskiwanie w bezpieczny sposób danych za pomocą komputerów i związanych z nimi technologii.
UCZENIE SIĘ: Uczenie się może być definiowane formalnie jako akt, proces lub doświadczenie zdobywania wiedzy i umiejętności. Uczenie się pomaga przejść od stopnia podstawowego do zaawansowanego w danej dziedzinie. Fizjologicznie, uczenie się jest formowaniem zgrupowań komórek i sekwencji faz. Uczenie się jest definiowane jako wzrost wiedzy, zapamiętywanie informacji, zdobywanie wiedzy praktycznej, znaczenie abstrakcyjne naszych czynności, proces do zrozumienia rzeczywistości. (Marcia L. Conner, 1993-2005). Uczenie się jest także opisywane jako znajdowanie problemu, rozwiązywanie problemu i ocenę wyników, ten proces prowadzi do nowych rozwiązań, nowych działań, a więc każdy proces uczenia się nie jest punktem końcowym, ale punktem początkowym" (Argyris, Schon, 1978).
UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE: Szkolenie edukacyjne i zawodowe oferowane każdemu przez całe życie i umożliwiające stałe nabywanie, aktualizację I adaptację wiedzy, umiejętności i kompetencji.
E-LEARNING I UCZENIE ROZSZERZONE: Uczenie się elektroniczne oraz e-learning odnoszą się do uczenia się wspomaganego technikami komputerowymi. Specyficzną formą uczenia się jest uczenie się mobilne (m-learning) wykorzystujące różne techniki telekomunikacji mobilnej, np. telefony komórkowe.
Kiedy uczący się współpracuje z otoczeniem e-learningowym, nazywa się to uczeniem rozszerzonym. Poprzez adaptację do potrzeb użytkowników, instrukcje kontekstowe mogą zostać dynamicznie przystosowane do naturalnego środowiska ucznia. Cyfrowe uczenie rozszerzone może zawierać tekst, obrazy, video, audio (muzykę i głos). Personalizując instrukcje, uczenie rozszerzone wspomaga i poprawia wydajność uczenia się na całe życie.
UCZENIE SIĘ NIEFORMALNE: "Najważniejszą różnicą pomiędzy uczeniem się formalnym a nieformalnym jest intencja uczenia się. Reber (1993) zdefiniował uczenie bezwarunkowe jako „zdobywanie wiedzy niezależnie od świadomych prób i w nieświadomości na temat co zostało nauczone; nie ma intencji uczenia się oraz świadomości, że proces uczenia się zachodzi" (Eraut M., "Uczenie się nieformalne, uczenie się bezwarunkowe, milcząca wiedza zawodowa", w *Konieczność uczenia się nieformalnego,* Frank Coffield ed., Bristol, 2000). Uczenie się nieformalne może być

także definiowane jako uczenie się bez pomocy nauczyciela lub instytucji szkoleniowej. Jednakże, podlega strukturom. (w kwestii celów, czasu uczenia się, narzędzi wspomagających).

UCZENIE SIĘ FORMALNE: Uczenie się formalne to uczenie się, które ma miejsce w relacji uczeń-nauczyciel, np. w systemie szkolnym (z Wikipedii).

WYNIK: Termin oznaczający realizację, rezultaty i wpływ projektu.

REZULTAT: Rezultaty mogą być gwarantowane przez projekt jako konsekwencja jego działań. Mogą zostać sklasyfikowane jako:

Produkty: mierzalne i trwałe produkty, np. raporty i studia porównawcze, materiały nastawione na nowe podejścia i metody, wydarzenia (konferencje, debaty, spotkania)

Metody: know how dotyczący procedur, działań, doświadczeń

Doświadczenia: rezultaty niemierzalne, które mogą zostać sklasyfikowane jako złe, dobre lub najlepsze praktyki (z S. Baggiani, A. Mochi, "Disseminare e valorizzare", in *I quaderni del Life Long Learning Programme*, n. 3, 2007).

PROGRAM: Grupa powiązanych projektów lub usług skierowanych na osiągnięcie specyficznych celów (podobnych lub powiązanych).

PROJEKT: Pojedyńcze działanie i cel operacyjny. Projekt zakłada osiągnięcie pewnych celów w ramach określonego budżetu i w określonym czasie. Może byc częścią programu (*Bezzi C.*, "Glossary", www.valutazione.it).

LUDZIE W POTRZEBIE OPIEKI DŁUGOTRWAŁEJ: Odnosi się do osób, które własnymi środkami nie są w stanie sprostać podstawowym wymaganiom życia, są tym samym trwale zależne od innych.

6. Kontakt

Asl 3 of Umbria (Publiczne Usługi Zdrowia)

Adres: 40, Piazza Giacomini - 06034 Foligno (PG) Włochy

Osoba kontaktowa: Anna Toni **e-mail**: a.toni@asl3.umbria.it

Tel: 0039.348.2887461 **Fax**: 0039.0742.391099

Www: portale.asl3.umbria.it

XXI Inveslan

Adres: C/ Euskalduna 11, 1°D - 48008 Bilbao Hiszpania

Osoba kontaktowa: Jaione Santos **e-mail**: europa@inveslan.com - j.santos@inveslan.com

Tel: 0034.94.4703670 **Fax**: 0034.94.4439787

Www: www.inveslan.com

Balearic Association of Multiple Sclerosis(ABDEM)

Adres: Passeig de Marratxí, 15 -07008 Palma

Osoba kontaktowa: Nicolás Terrassa **e-mail**: c.terrassa@abdem.es

Tel: 0034.971229388 **Fax**: 0034.971479744

Www: www.abdem.es

LaPoSS – Laboratorium planowania, studiów eksperymentalnych i analiz polityk publicznych i usług dla ludności

Adres: 163, Via Dusmet - 95131 Catania (CT) Włochy

Osoba kontaktowa: Antonella Agodi **e-mail**: agodia@unict.it

Tel: 00390957340718 – 00390953782076 **Fax**: 00390953782076

Www: www.lpss.unict.it

Point Europa

Adres: The Manse, Garrett Street, Cawsand, Cornwall, Wielka Brytania, PL10 1LA

Osoba kontaktowa: Kim von Kanel **e-mail**: kim.von.kanel@pointeuropa.org

Tel: 0044.1752.822186 **Fax**: 0044.1752.823786

Www: www.pointeuropa.org

Pragma Engineering Srl

Adres: Via della Pallotta 5 – 06129 Perugia Włochy

Osoba kontaktowa: Riccardo Magni **e-mail**: riccardo.magni@pragmaeng.it

Tel: 0039.075.30418 **Fax**: 0039.075.33202

Www: www.pragmaeng.it

WSINF – Wyższa Szkoła Informatyki

Adres: Rzgowska 17a, 93-008 Lodz, POLSKA

Osoba kontaktowa: Magdalena Bujak **e-mail**: magdalena_bujak@wsinf.edu.pl

Tel: 0048.42.2750.148 **Fax**: 0048.42.640.3355

Www: info.wsinf.edu.pl

EURO-training

Adres: 65, Tzar Simeon Veliki str., 6003 Stara Zagora, Bułgaria

Osoba kontaktowa: Christomir Zafirov **e-mail**: christo@euro-training.org

Tel: 00359.42.638524 **Fax**: 00359.888439579

Www: www.euro-training.org

Projekt Care for Work (CfW) – Adaptacja kompetencji na potrzeby sektora usług opieki jako nowe źródło zatrudnienia poprzez wykorzystanie innowacyjnych metod nauczania (Numer projektu: LLP-LDV-TOI-09-IT-0459) został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczonąw niej zawartość merytoryczną oraz za sposób wykorzystania zawartych w niej informacji.